

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΝ

Ἑρμηνείας τινὰς ὠφελιμωτάτας τῆς τε
Γεωργίας καὶ Ἱατρικῆς,

Καὶ ἐξόχως πῶς νὰ κυβερνᾶται πᾶς τις διὰ τὴν φυλάττηται
ὑγίης, ἔτι δὲ καὶ Ἱατρικὰ διάφορα. Τὰ πάντα
ἐρανισθέντα ἀπὸ σοφωτάτους Ἱατρούς

ΠΑΡΑ ΑΓΑΠΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΤΟΥ ΚΡΗΤΟΣ.

Οἷς προσετέθη καὶ Μηνολόγιον διὰ ἕλας τὰς
Ἑορτὰς τοῦ Χρόνου.

ΕΝ ΤΑΥΤῃ Τῃ ΝΕΑ ΕΚΔΟΣΕΙ

Ἐπιμελῶς διορθωθὲν καὶ εἰς κρεῖττονα ~~τάξι~~ ~~κατασκευασθὲν~~.

ΕΝ ΒΕΝΕΤῶ

Ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Τυπογραφίας,

ΤΟΥ ΦΟΙΝΙΚΟΣ.

1840

Α Γ Α Π Ι Ο Σ

Τ Ο Ι Σ

Ε Ν Τ Ε Υ Ε Ο Μ Ε Ν Ο Ι Σ

Από ὅλα τὰ σωματικά ἀγαθὰ, ἄλλο δὲν ἔχει ὁ ἄνθρωπος ποθεινότερον ὡσάν τὴν ὑγίαν καὶ εὐρωστίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν στέργει νὰ ἐξοδιάσῃ ἔλον τὸν βίον του· ὅτι εἰ ἔχη κτήματα πολλά, ἀμπελῶνας, χωράφια, ἱμάτια πολύτιμα, χρυσίον, ἀργύριον καὶ ἄλλον πλοῦτον ἀμέτρητον, ἔπειτα νὰ ἦναι ἀσθενὴς καὶ κατάκοιτος, τί τὸ ὄφελος; ἐπειδὴ δὲν ἡμπορεῖ νὰ χαίρεται, καὶ ν' ἀπολαμβάνῃ τὰ ἔχη του. Ὁ τοιοῦτος εἶναι δυστυχέστερος ἀπὸ τὸν ὑγιαίνοντα πένητα, ὁ ὅποιος εἰς τὴν πτωχὸς, ὅταν ἔχη τὰ μέλη του εὐρωστα, μὲ τὸν κόπον του κερδίζει τὴν ζωοτροφίαν, καὶ χαίρεται τὴν ὑγίαν του· ὁ δὲ ἀσθενισμένος πλούσιος διάγει βίον ἀβίωτον, καὶ

4

σχεδόν ὡς νεκρὸς κατάκειται, καὶ ἔχει λύπην πολλήν δι' αὐτὴν, καὶ θλίψιν ἀνεύκαστον. Διὰ γοῦν τῆν αἰτίαν ταύτην, ἔχοντας πόθον ἐγὼ νὰ σᾶς εὐεργετήσω καὶ σωματικῶς, ὡς ἄνθρωποι, καθὼς καὶ ψυχικῶς σᾶς ὠφέλησα μὲ τὰ Βιβλία, ὅπου ἐτύπωσα, τοῦ Θεοῦ συνεργουντός μοι, συνέλεξα ἀπὸ τοὺς πλέον μαθηματικούς, Ἰατροὺς νεωτέρους καὶ παλαιούς, Ἑρμηνείας, Ἰατρικὰ πολλὰ ὠφέλιμα εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος, καὶ ὅς τις ἀναγνώσῃ ταύτην τὴν Βίβλον κερδέως μεγάλην ὠφέλειαν, ἔτι ἐδῶ σᾶς ἐρμηνεύω ἕνα κατ' ἐπισημὰ βρώσιμα, ἡγουν καρπούς, ζῶα, χορταρικά, καὶ ὄψαρια, τοῦ κατ' ἑνὸς τὴν βλάβην ὅπου εἶδει, καὶ τὴν ὠφέλειαν, διὰ νὰ ἡξεύρη πᾶς ἕνας νὰ φθάσῃ ἀβλαβος, καὶ νὰ γένη πολυχρόμιος, χωρὶς κατὰ τὴν ἐλθὴ μεγάλη ἀσθένεια, ἣ ὁποῖαις ἔρχονται τρεῖς περισσότεραις φοραῖς ἀπὸ τὰ ἐναντία βρώματα, ὅς τις ἐναντιωθῆ εἰς τοῦτο, ὡς ἀναγνώσῃ ὅλους τοὺς Ἰατροὺς, ὅπου φέρουσιν εἰς μαρτυρίαν τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἐκείνους τοὺς εὐλογημένους Προπάτορας, ὅπου ἔζησε πᾶς ἕνας χρόνους ἑνεακοσίους τόσους, χωρὶς ἀσθένειαν, καθὼς εἰς τὴν Γένεσιν φαίνεται, ἡγουν ὁ Ἀδάμ, ὁ Σήθ, καὶ οἱ τούτων ἀπόγονοι· τὸ ἑποῖον συλλογιζόμενοι τινὲς ἀγνωστοί, ἐτόλμησαν νὰ εἰποῦσι, πῶς ἐκεῖνοι οἱ χρόνοι ἦσαν μικρότεροι· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι ψεῦμα σαφέστατα, μόνον ἡ αἰτία, ὅπου ἔζησαν τόσον καιρὸν, ἦτον πρῶτον μὲν ἀπὸ θεῖαν βούλησιν, ἐξ οὗ πᾶσα ὁδὸς ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἔρχεται· δεῦτερον δὲ ἦτον ἀπὸ τὴν εὐταξίαν τῆς ζωατροφίας, διὰτὶ ἔτρωγαν σύμμετρα, καὶ ὅσα βρώματα ἦσαν ἀβλαβα· ἔτι ὁ Ἀδάμ ὡς τέλειος, καὶ πάνσοφος ἐγνώριζεν ὅλα τὰ χορτάρια, καὶ καρπούς ποίας

δυνάμειν εἶχασι, καὶ τὴν ἐρμήνευε τῶν ἀπογόνων
 αὐτοῦ, καὶ ἐφυλάγοντο ἀπὸ τὰ βλαβερά· διὰ τοῦτο
 ἐγίναν τόσον πολυχρόνιοι. Ὑστερον δὲ ἀπὸ τὸν κα-
 τακλυσμόν, ἀσθένησεν ἡ φύσις τῆς ἀνθρωπότητος,
 ἀπὸ τὴν φθορὰν τοῦ ἀέρος, ὅτι ἡ θάλασσα ἐσκέπα-
 σεν ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ διεφθάρη ἡ γῆ ἀπὸ τὴν
 ἄλμην αὐτῆς, καὶ δὲν ἐγέννα τοὺς καρποὺς τῶν
 δένδρων, καὶ τὰ χορτάρια τόσον ἀβλαβὰ· ὅθεν δὲν
 ἐζοῦσαν πλέον τέσους χρόνους οἱ ἀνθρώποι ὡς τὸ
 πρότερον, μόνον τὸ τρίτον, καὶ ὀλιγώτερον· ἀλλὰ
 καὶ τότε εὐρέθησαν τινὲς ἐπιμελεῖς καὶ σπουδαῖοι
 ἀνθρώποι, ὅπου μὲ τὴν πολλὴν τους γνῶσιν καὶ μά-
 θησιν ἐγνώρισαν τὴν δύναμιν τῶν βοτάνων, καὶ
 μᾶς ἀφήκασι γραφικῶς ποῖαν ὠφέλειαν οἶδε· καθ'
 ἕνα, διὰ τὰ βοηθούμεθα εἰς ταῖς ἀνάγκαις, τὰ
 μὴν ἀποθαίνωμεν. Οὐ μόνον δὲ οἱ ἀνθρώποι μὲ
 τὸ λογικὸν εὐρέκασι διαφόρους ἰατρείας, ἀλλὰ καὶ
 ζῶα πολλὰ, ἀπὸ χάρισμα τῆς φύσεως, γνωρίζουσι
 διάφορα φάρμακα, καὶ βοηθοῦνται εἰς τὴν χρείαν
 τους, ἀπὸ τὰ ὅποια ζῶα ἔμαθον μερικὰ καὶ οἱ ἀν-
 θρώποι, καὶ μάλιστα ταῦτα, ἤγουν τὸ λάφι γνωρί-
 ζει πῶς ὁ δίκταμος ἔχει δύναμιν, καὶ εὐγάνει ἀπὸ
 τὴν σάρκα τὴν σαῖταν, καὶ ἄλλα σίδηρα· ὅθεν ὅταν
 πληγωθῆ, τρέχει, καὶ εὐρίσκει αὐτὸ τὸ χορτάρι πά-
 ραυτα, καὶ μασσεῖ, καὶ βάνει το εἰς τὴν πληγὴν του,
 καὶ θεραπεύεται. Τὸ ὅμοιον κάμνουσι τὰ ἀγριόγιδα
 τῆς Κρήτης, καθὼς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης. Ὁμοίως
 πάλιν τὰ λάφια ὅταν τὰ δαγκάσῃ τὸ σφαλάγγι
 (ὅπου εἶναι ὡσαν τὴν Ἀράχνην ἀμὴ φαρμακερὸν)
 τρώγουσι καβούρους, καὶ ἰατρεύονται. Τὸ χόρτον
 ὅπου λέγομεν Χελιδόνιον μᾶς ἐρμήνευσε τὸ Χελιδό-
 νι πῶς φωτίζει τὰ ὄμματα, διατὶ γενοῦνται τυφλά

τὰ παιδία του, καὶ φέρνοντας αὐτὸ τὸ χόρπον, τὰ
 βάνει εἰς αὐτὰ, καὶ βλέπουσι. Τοῦτο βεβαιώνει καὶ
 Γαληνὸς οὕτω λέγωντας: Ὁ ζωμὸς τοῦ χελιδονίου
 φωτίζει τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπου θάμπένουν ἀπὸ χον-
 τρούς χυμοὺς. Ἡ χελώνη τρώγει τὴν ὀρίγανον, καὶ
 δὲν τὴν βλάπτουσι τὰ ἐφίδια, οἱ ἀγριοχοῖροι ὅταν
 ἀρρώστησαν, τρώγουν κισσὸν καὶ καβούρους καὶ
 ἰατρύονται· τὰ ἀρκούδια ἔταν φαρμακωθῶν ἀπὸ
 τὴν μανδραγόραν, τρώγουν μύρμηγκας, καὶ δὲν βλά-
 πτονται· καὶ ἄλλα πολλὰ ζῶα νοοῦσι καλλίτερα ἀπὸ
 τὸν ἄνθρωπον τὸ συμφέρον τους μάλιστα, καὶ τὰ
 μέλλον γνωρίζουσιν, ἤγουν τὰ κριάρια χορεύουσι,
 καὶ χαίρονται ὅταν μέλλη νὰ βρέξη, καὶ τὰ βόδια
 ἀναλύχονται ἀνάτριχα, καὶ βόσκουσι σπουδακτικά·
 τὰ πρόβατα κτυποῦσιν εἰς τὴν γῆν μὲ τὸν πόδα,
 καὶ σκάπτουσιν· ἡ αἶγες κοιμῶνται σιμὰ μία τῆς
 ἄλλης· οἱ μύρμηγκες περιπατοῦσι σπουδαιότερα, καὶ
 ἔταν ὑπαντᾶ ἕνας τὸν ἄλλον κακίζουσιν· ὁμοίως καὶ
 τὸ γουρῶνι γνωρίζει πότε θέλει νὰ χιονίση, καὶ
 συνάξει κομμάτια ξύλα, καὶ ψάθην, καὶ ἄλλα ὅμοια
 εἰς τὴν στρώσιν του. Καὶ οὐ μόνον τὰ ζῶα τῆς
 γῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ θαλάσσια γνωρίζουσιν ὅταν θέλη
 νὰ ἀλλάξη ὁ καιρὸς, νὰ γένη φουρτεῦνα, καὶ χῶ-
 νονται εἰ ἀχηναῖοι εἰς τὴν ἄμνον· τὰ καλαμάρια
 πηδοῦσι, καὶ συνάξονται ἀντάμα ἀμέτρητα· οἱ βα-
 θράκοι φωνάζουσι δυνατώτερα· ἡ ὄρνιθες κτυποῦσι
 τὰς πτέρυγας, καὶ χαίρονται· οἱ λύκοι φεύγουσιν
 ἀπ' ἐκεῖ ὅπου κατοικοῦσιν, ὅταν γνωρίσουν πῶς ἔχει
 νὰ κάμη χιόνι πολὺ, καὶ ὑπάγουσιν εἰς ἄλλον τόπον
 μακρὰν, καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν τὰ περισσότερα ζῶα γνω-
 ρίζουσι τὸ συμφέρον τους, καὶ φεύγουσιν τὸν κίνδυνον.
 Οἱ δὲ ἄνθρωποι εἶναι εἰς τοῦτο ὁμαθίστεροι, λέγει

διὰ τοὺς ἰδιώτας, καὶ ἀγραμμάτους, ὅπου πολιτεύονται σχεδὸν χειρότερα τῶν κτηνῶν, καὶ δὲν γνωρίζουν ὅσα τοὺς βλάπτουσι.

Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν λοιπὸν ἐσυναθήροισα ἀπὸ Βιβλία διάφορα, καὶ ἐσύνθεσα τὸ παρὸν εἰς κοινὴν τῶν ἐντυγχανόντων ὠφέλειαν, τὸ ὁποῖον ὠνόμασα **ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΝ**, διὰ τὴν ἀρχὴν ἔχω γεγραμμένας ἐρμηνείας ἀναγκαίας διὰ τοὺς γεωργούς, καὶ κηπουρούς, πῶς νὰ σπέρνουσι τὰ χορταρικά, καὶ γεννήματα· πῶς νὰ κεντρόνουν τὰ δένδρα, καὶ κλήματα· πῶς νὰ κυβερνοῦν τοὺς καρπούς, καὶ τὰ κρατῖα, νὰ μὴν ἀφανίζωνται, ἀλλὰ πολὺν καιρὸν νὰ φυλάγωνται, καὶ ἄλλα πολλὰ χρειαζόμενα πράγματα διὰ κάθε λογῆς ἀνθρώπου Δαϊκόν, καὶ Ἐκκλησιαστικόν· ἀπὸ τὰ ἐποῖα ἄλλα μὲν ἔμαθα ἀπὸ ἀνθρώπους πολυμαθεῖς, καὶ μαθηματικούς, εἰς διάφορους χώρας, καὶ κάστρον ἐπεριπάτησα, καὶ ἄλλα πάλιν ἀπὸ Βιβλία Ἰταλῶν, καὶ Ἑλλήνων Φιλοσόφων, ἐποῦ ἀνέγνωσα, καὶ ὅσον ἐδυνήθηκα, ἐφυλάχθηκα νὰ μὴ γράψω ψεύματα, καθὼς πᾶς ἕνας ἢμπορεῖ νὰ πιστωθῇ ἀπὸ ὅσους ἀνέγνωσαν τὸ Ἑλληνικὸν **ΓΕΩΠΟΝΙΚΟΝ**, τὸν Διοσκορίδην, τὸν Γαληνόν, τὸν Ματταιώλην, τὸν Κόστωρα, καὶ τοὺς ἄλλους Φιλοσόφους τῶν Ἰατρῶν, ἀπὸ τοὺς ἐποίους ἐμεταγλώττισα φιλαλήθως, καθὼς ἐκεῖνοι τὰ ἔγραψαν· οἱ ἐποῖοι ἐκοπίασαν τόσου, καὶ ἐγύρισαν κάστρον, καὶ πόλεις ἀπείρους, καὶ ὄρη ὑψηλότατα, διὰ νὰ εὔρουν ὠφέλιμα βότανα, καὶ μετὰ τὴν πολλὴν τους πρᾶξιν, καὶ μάθησιν, ἐκατάλαβαν παντὸς βοτάνου τὴν δύναμιν, καὶ μᾶς τὴν ἀφήκασιν γραφικῶς, διὰ νὰ εὔρισκωμεν εἰς τὴν ἀνάγκην βοήθειαν. Δεχθῆτε οὖν, Ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, τὸ ὠφελιμώτατον τοῦτο

8

Βιβλίου, καὶ ἀναγνώθετέ το πολλάκις, ὡς πολλά
χρήσιμον καὶ ἀναγκαῖον, καὶ ἀφήτε ἄλλα βιβλία
ψευδῆ, καὶ μάταια, Ἱστορίας λέγω, κωμωδίας, μύ-
θους τῶν Ποιητῶν, καὶ ἄλλα ὅμοια φλυαρίσματα,
ὅπου οὔτε τὴν ψυχὴν ὠφελοῦσιν, οὔτε τὸ σῶμά σας,
καὶ μόνον τοῦτο ἀναγνώθετε, ὡς κατὰ πολλά συμ-
φέρον εἰς τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος, καὶ κάμνετε ὅσα
πέγει, ἢ γὰρ φυλάγεσθε ἀπὸ τὰ βλαβερά, καὶ τρώ-
γετε τὰ ὠφέλιμα, καὶ ἀναπικαιότερα, διὰ νὰ ζήσετε
εἰς τοῦτον τὸν Κόσμον χρόνους πολλοὺς ὑγιεῖς τε,
καὶ ἀνοσοί, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα (εἰὰν φυλάξητε τὰς
σωτηρίους Ἐντολάς τοῦ Κυρίου) νὰ κληρονομήσητε
τὴν Βασιλείαν αὐτοῦ τὴν Οὐράνιον, νὰ ζῆτε ἀθά-
νατα χαίροντες αἰωνίως, καὶ εὐφραινόμενοι.

Ἐρρώσθε οἱ Ἀναγινώσκοντες!